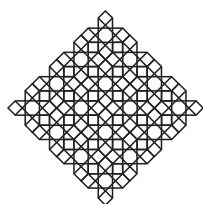

nedelja osmanskog nasleđa

Filozofski Fakultet u Beogradu
2011.

Filozofski fakultet u Beogradu

nedelja osmanskog nasleđa
međunarodni naučni skup

Beograd
2011.

Organizator:

Filozofski fakultet u Beogradu

Programski odbor:

Staša Babić

Monika Milosavljević

Marko Janković

Lektura i korektura:

Vladimir V. Mihajlović

Dizajn i prelom:

Nikola Stepković

Pokrovitelj:

Univerzitet u Beogradu

Donatori:

Lastva doo, Čačak

Plato Books doo, Beograd

Kafe knjižara Ilegala, Beograd

Podrška:

Ministarstvo prosvete i nauke Republike Srbije

Sadržaj:

Uvodna reč: Šta je to Nedelja osmanskog nasleđa?	5
Program	8
Apstrakti	11
Pokretne i druge slike	19
Beleške	20

Uspoređivanjem izvještaja očevidaca i podataka iz matičnih knjiga rođenih i umrlih može se zaključiti da se radilo o nezanemarivoj brojci od nekoliko tisuća hrvatskih iseljenika, mahom Dalmatinaca. Dok je većina sačinjavala tzv. pomorski proleterijat Istanbula, treba spomenuti da se nekolicina pojedinaca i obitelji uspjela istaknuti u tzv. levantinskom miljeu, pa i šire, i ostaviti dublji trag u povijesti osmanske prijestolnice.

Ognjen Krešić

Osmansko carstvo u udžbenicima istorije u Srbiji

Tokom školovanja, učenici se po prvi put susreću sa Osmanskim carstvom u okviru predmeta Priroda i društvo, ali i čitajući narodne epske pesme. Međutim, celovitu i detaljniju sliku Osmanlija i njihove države, učenici počinju da stiču u šestom razredu na časovima istorije. S obzirom na hronološku organizaciju gradiva istorije u srpskom školskom sistemu, istorija Osmanskog carstva izučava se od šestog do osmog razreda, i to: period od XIV do XV veka u šestom, od XVI do XIX veka u sedmom, dok se poslednje decenije postojanja Carstva obrađuju u osmom razredu. Učenici koji nastave školovanje u gimnazijama, ponovo će se susresti sa Osmanskim carstvom u drugom razredu, sa istom raspodelom gradiva po razredima.

Cilj ovog rada je da analizira način na koji je Osmansko carstvo predstavljeno u srpskim udžbenicima istorije za osnovnu školu i gimnazije. Osmansko carstvo posmatra se u udžbenicima dvojako; kao država koja je uspjela da u jednom trenutku postane važan faktor u evropskoj istoriji i kao Carstvo pod čijom vlašću je živela većina srpskog naroda. Stoga se ponekada mogu uočiti i male razlike u načinu na koji su prikazani podaci o osmanskoj istoriji u različitim lekcijama istog udžbenika. Takođe, posebno je interesantno analizirati ilustracije koje prate tekst udžbenika, jer one privlače pažnju đaka i utiču na ukupan doživljaj koji se stiče izučavanjem određene teme.

Vladimir V. Mihajlović

Pisma sa granice

Putovanja, po pravilu, donose susrete sa novim i nepoznatim, drugačijim političkim uređenjima i različitim kulturnim sredinama, ukratko – susrete sa Drugima. Kroz putopise ova se iskustva pretvaraju u tekst čime počinje njihov novi, samostalan, život. Tokom mnogih vekova postojanja Osmanskog carstva putopisi su bili jedan od glavnih izvora informacija sa (posmatračeve) „druge strane“. Kroz brojne forme i jednako raskošnu sadržajnu raznolikost u putopisnoj književnosti se prelamaju realno i imaginarno, sopstveno i strano, faktičko i fantastično. Formiranjem arheologije i

srodnih humanističkih disciplina mnoga iskustva putopisa su preuzeta u korpus, da bi zatim postala i osnova disciplinarnog znanja. Uz pomenuti osvrt na istoriju discipline ovo izlaganje posvećeno je teorijsko-metodološkim osnovama proučavanja putopisne književnosti uopšte, kao i načinima na koje nam ona može poslužiti u proučavanju osmanske prošlosti.

Irena Kolaj

Arhivi u Srbiji - riznice dokumenata na osmanskome jeziku

Uprava osmanskog carstva, duga nekoliko vekova ostavila je traga u našoj tradiciji i kulturi, o čemu svedoče, kako naša pisana i usmena književnost, tako i brojna dokumenta pohranjena u službenim i porodičnim arhivima na tlu Srbije.

Raznovrsna turska dokumentacija osmanskog perioda rezultat je dobro organizovane centralne i provincijske administracije koja je imala stabilnu strukturu i uređenje. Sa istoriografskog stanovišta najvažniju dokumentarnu građu čine zvanični spisi centralne administracije – Carskog divana i ostalih carigradskih kancelarija. Na ukupnom prostoru osmanske države postojala je utvrđena administrativna praksa, koja se odvijala kroz zvaničnu pismenu korespondenciju između institucija centralne uprave i predstavnika provincijske vlasti.

Podrazumevala je i samostalno sprovođenje izvršne vlasti na lokalnom nivou, ostavljajući za svedočanstvo obiman i raznovrstan dokumentarni trag. Neiscrpna je dokumentarna građa koja se čuva u arhivima Srbije, stoga smo sebi uzeli u zadatak, da ovom studijom upoznamo javnost sa vrstom i značajem dokumenata na osmanskome jeziku koja su pohranjena u istim. Tumačenje dokumenata na osmanskome jeziku omogućava nam proučavanje kulturne i društvene istorije u viševjekovnim okvirima, dajući istovremeno značajan doprinos istraživanjima na polju etnologije i antropologije.

Poznavanje istorije jednog naroda predstavlja bitan preduslov za razvoj budućih generacija, njihovog poimanja sadašnjosti kroz prizmu činjenica koje su obeležile našu prošlost, a upravo su arhivi riznice u kojima se čuva kulturno i istorijsko nasleđe jednog naroda. Zbog toga je od izuzetnog značaja sakupljanje, klasifikovanje, tumačenje i publikovanje pojedinih ili čitavih zbirki dokumenata.

Mitja Guštin

Tradicija osmanske kulture za budućnost

Referat će na primeru drevnog grada Starog Bara i nekoliko sela uz i iznad Skadarskog jezera (Vir Pazar, Đuravci i Gornji Murići) predstaviti tradicionalne oblike života zadnjih nekoliko stotina godina.